

Romano hangos

15.

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 14 • ČÍSLO 16 • VYŠLO 12. ŘÍJNA 2012

zprávy

OSTRAVA – Domy v ulici Přednádraží opustily už tři čtvrtiny lidí. Zůstalo tam jen asi padesát osob, 32 dospělých a 19 dětí. Ještě v červenci v domech bydlelo na 200 osob. Sociálním pracovníkům obvodu Moravská Ostrava a Přívoz se postupně daří pro ně nacházet nové bydlení. Zda jsou to řádné byty nebo jen ubytovny, nelze nyní přesně určit.

PRAHA – Kšeft s malými dluhy může prosperovat dál. Je to důsledek nepřijetí původního návrhu zákona, který měl omezit nepřiměřeně vysoké zisky exekutorů. To mohli poslanci sněmovny zarazit, ale propásli šanci. Lobby exekutorského průmyslu s dluhy ovládlo sněmovnu proti návrhům a snaze nevládních organizací. O této věci a chování poslanců jen málokdo ví a informace zapadla. Navrhovaným snížením odměn exekutorů by totiž jejich výnosy klesly až z odhadovaných 40 miliard na částky v řádu maximálně stovek milionů. Chudí ve sněmovně nemají podporu, zatímco exekutoři ano. Veřejnost by to měla vzít na vědomí.

BÝCHORY – Za žhářský útok na byt obývaný Romy dostal koncem září Vojtěch Vyhnanek čtyřletý trest vězení podle nepravomocného verdiktu Krajského soudu v Praze. Loni v červenci vhodil zapálenou louč do bytu Romů a tím se dopustil těžkého ublížení na zdraví osob přítomných v bytě včetně několika dětí. A to evidentně z rasistických pohnutek. Podmíněné tresty dostali tři další obvinění, a to za spoluúčast – Jiří Drahovzal, Michal Řehák a Jan Říha. Srovnání se žhářským útokem ve Vítkově v dubnu roku 2009 není nepřípadné, prohlásila soudkyně při vyhlásování rozsudku. (www.romea.cz, kh)

Pochod za romskou hrdost v ulicích Prahy

Foto: web

PRAHA – Je neděle, 7. října. Ve tři čtvrtě na dvě a pět to vypadalo, že nepříjde nikdo. Kromě policie. U sochy trpělivého, věčně opravovaného Palackého parkovala jen hlídka ochránců zákona v uniformách.

Avšak hle! Ve čtrnáct hodin se na vteřinu přesně objevil průvod mladých Romů, doprovázený dvěma otcovskými strážci v civilu – a bez váhání zamířili na Rašínovo nábřeží, dolů k Vltavě. Představila jsem se, byla jsem vřelě přivítána ke spoluúčasti. Když zazněl titul Romano hangos, získala jsem i kontakt na pana Stojku osobně a slíbila jsem, že mu příští noviny doručím černé na bílém, tedy v tisku.

U Vltavy nás očekávala další mocná vlna ochránců zákona v citronových vestičkách. Už to vypadalo na přesilovku. Ale demonstranti zcela bezstarostně vítali vlny na řece a s nimi vlnu labutí. Kupodivu na ně nezapoměli se suchým pečivem: odjakživa upozorňují na sociální citění Romů. Oceňují je i labutě, ty tmavé i ty bílé rovným dílem. Nebylo bez zajímavosti sledovat, jak se o chléb spolu popraly...

Než se vše vyfotilo, bylo nás na nábřeží podstatně víc! Tváře povědomé i tváře známé, vzájemná shledání a pozdravování v davu... Členové společenství Slovo 21, přátelé ze sdružení Romea, studenti a ab-

solventi katedry romistiky z Univerzity Karlovy, členky taneční skupiny Khamoro, představitelé hnutí S.O.S. Přednádraží, redaktoři měsíčníku Solidarita, Kontra, SRP-Strana rovných příležitostí, rapper/skupina romských umělců, pan Čeněk Růžicka za Památník v Letech, pan Petr Uhl.

Prostě Roma Pride – a přišli! Po krátkém proslovu z řad starších a vystoupení tanečnic z Khamora vystoupilo i slunce. Odložili jsme vzdor meteorologům předpovídané deštíky a průvod s transparenty Nenávisť není řešení a s vlajkou Romů se vydal vpřed. Mladí v čele zpívali mezinárodní romskou hymnu. Pokračování na str. 2

z obsahu

S Idou K. do Švýcarska

Jak vypadal letošní projekt Miret
strana 2

Realitka jenom pro bílé?

Hudebník Gyulla Banga sháněl byt
strana 3

Svět Moniky Balogové

Rozhovor o souboru Merci z Brna
strana 4

Kateřina se sovou...

Znáte fotky kadeřnice z Frýdku?
strana 5

Martina Pilová: Rodiče říkali, že bez vzdělání nejde nic

Mladé emancipované Romce **Martinu Pilovou**, kterou představujeme v tomto čísle, je třiaadvacet. Má ročního syna Samuela, který, jak říká, je pro ni vším. S přítelem a synem bydlí v Podbořanech. Rodiče Martiny se sice oba narodili na Slovensku, ale už dětství prožili v Čechách. „Táta vlastní soukromou stavební firmu a máma pracuje jako šička v jedné německé firmě,“ upřesňuje Martina.

„Mám jednu mladší sestru, která je sedmnáct let. Studuje druhým rokem na střední odborné škole obor gastronomie. Na rozdíl ode mě má velice muzikální sklony. Umi krásně zpívat, což jí hodně závidím. Před rokem vyhrála první místo

v pěvecké soutěži Solasido. Celá naše rodina na ni byla velmi hrdá,“ pyšní se zaslouženě Martina.

A jak to vypadá u Pilových s romštinou? „Tak u nás doma se romsky moc nemluví, jen když máme návštěvu, jako například babičku nebo rodinu ze Slovenska. Rodiče nás ani mluvit romsky neučili. Máma romsky umí a táta určitě rozumí, ale moc nehovoří. My se sestrou ale teď dobře rozumíme a myslím, že bysme pár vět dohromady daly. Ale přítel, ten z romštiny nerozumí ničemu. Myslím, že dnešní mladí celkově moc romsky neumí a byla by škoda, kdyby romština jako taková zanikla,“ shrnuje Martina.

V dětství bydlela na vesnici, kde žilo pár romských rodin. S nimi Martina vyrůstala. „Ale nedá se říct, že bychom spolu chodili každý den ven. Kamarády a kamarádky jsem nacházela spíš mezi Čechy a dodnes to tak přetrvává. Tím nechci říct, že se s Romy nebavím, mám i romské přátele, ale víc těch neromských. Moje nejlepší kamarádka je Češka, a i když od sebe bydlíme 60 km daleko, tak se pořád navštěvujeme.“

Základní školu Martina navštěvovala v Kryrech. Jak to tam vypadalo s xenofobií? „Nebudu lhát, ano, v dětství existovaly konflikty a narážky, ale čím starší jsme byli, tím víc mizely. Když na to dneska vzpo-

minám, tak se nad tím zasměju. Ale v té době ty hádky nebyly příjemné. Do třídy jsem chodila jako jediná Romka,“ vzpomíná dívka z regionu, který většina zná z chmelových brigád. Učitelé podle ní byli úžasní, u nich se nikdy nesetkala s diskriminací. „Možná proto, že jsem prospívala na výbornou, tak se na mě dívali jinak,“ myslí si. „Na střední škole jsem taky neměla žádné problémy, spíš naopak,“ doplňuje.

Zajímají nás záliby téhle Romky z „chmelového kraje“. „Určitě syn. Samuelek rychle roste a teď nejvíce potřebuje moji pozornost, takže cokoliv teď dělám, děláme spolu. Posloucháme hudbu, tančíme... Sazíme. Pokračování na str. 7

zaznamenali jsme

BŘECLAV – Začátkem října se – opět v Břeclavi – objevila zpráva o napadení pětáctiřicetileté ženy romským mužem. Podle policie jde o spekulaci, ženu již vyslechla, ale nemáme informace s jakým výsledkem. Žena údajně přijela vlakem 21. září a před nádražím ji měl romský mladík požádat o cigaretu. Nedostal ji, a tak začal být agresivní. Jde o scénář až podivně totožný s tím, jaký udával před časem „Lžipetro“.

KRÁSNÁ HORKA – Obyvatele této romské osady museli chránit těžkoděnci proti Mariánu Kotlebovi a dalším slovenským extremistům. Kotleba se stal totiž majitelem jednoho z pozemků, na němž stojí několik romských domů. Chtěl pak svůj pozemek „vyklidit“ tím, že domy zbourá. Policie Kotlebu poslední den v září zadržela a odvezla k výsledku do Košic. „*Jsmo vděční policii, že nás ochránila*“, řekl novinám místní romský vajda Ludovit Gunar. Státní správa a samospráva budou mít dost práce, jak uvést současnou neudržitelnou situaci do souladu se zákonem.

PRAHA – Dne 29. srpna přijala vláda dokument nazvaný Usnesení k hodnocení postupu orgánů veřejné správy při řešení eskalace napětí ve Šluknovském výběžku v období od června do listopadu.

Z Usnesení citujeme některá ustanovení: Vláda bere na vědomí hodnocení postupu orgánů veřejné správy při řešení eskalace napětí ve Šluknovském výběžku a ukládá: zmocněnkyni pro lidská práva ve spolupráci s ministry práce a sociálních věcí, ministrem školství, vnitra a ministrem pro místní rozvoj a průmyslu připravit za součinnosti s Agenturou pro sociální začleňování společný plán opatření jednotlivých resortů na okamžitou pomoc pro zmíněné regiony.

Dále předložit vládě k projednání informaci o stavu přípravy společného plánu okamžité intervence na pomoc zasaženému regionu do 30. ledna 2013. A zřídit pracovní skupinu pro řešení sociálních nepokojů složenou ze zástupců jmenovaných resortů a Agentury.

ÚSTÍ NAD LABEM – Příznivci Dělnické strany sociální spravedlnosti hrozili Romům v obytně ve čtvrti Střekov a při tom vykřikovali hesla „Nic než národ“ a „Čechy Čechům“. Protestovalo jen zhruba sedmdesát lidí. Protest se obešel bez incidentů, ačkoliv policie musela po ukončení akce oddělovat skupinku příznivců DSSS od anarchistů.

(www.romea.cz, kh)

Brněnské sdružení IQ Roma servis obdrželo prestižní ocenění EuroGuidance

BRNO – Centrum Pro mladé náležející k organizaci IQ Roma servis získalo ocenění za poskytování kariérového poradenství pro děti od EuroGuidance. Soutěž je vyhlašována pravidelně, tento rok pod heslem Rozvíjím se – tedy jsem. Porota hodnotící soutěžní projekty vyzdvihla u vítěze dlouholetou zkušenost v oboru a provázanost jednotlivých aktivit. Sociální pracovník IQ Roma servis při těchto projektech sestavuje společně s klientem, jeho rodiči, školou apod. individuální plány. (tp)

V Cheironu proběhl první Den sousedství

TÁBOR – Ve středu 26. září se uskutečnil první Den sousedství, připravený společností Cheiron T ve spolupráci s Českou asociací streetwork za podpory města Tábor.

V den akce se parkoviště proměnilo v prostor připomínající velký obývací pokoj, kde se odehrávaly výtvarné a hudební aktivity, tanečnou soubor Čiriklore a hrál se fotbalík a ping-pong. Ve vnitřních prostorách sushi mistr Matrijama uspořádal sushi workshop a společně s návštěvníky vytvořili specifickou formu tábořského sushi inspirovaného pokrmem goja. „*Na akci se setkala jádro návštěvníků Cheironu, především Romů, se sousedy bydlícími v okolí. Pan farář v obřadním rouchu při své cestě na mši se také zapojil a popovídal. Atmosféra vstřícnosti a pochopení naplnila srdce všech zúčastněných, škoda, že sousedé se neukázali v hojnějším počtu*“, zhodnotila událost Tereza Kůsová, komunitní pracovnice Cheiron T.

Petra Basíková

Pracovnice sdružení CheironT, Tábor.

Jičínský Romodrom si spolupráci s Probační a mediační službou chválí

VYSOKÉ VESELÍ – Romodrom na Jičínsku spolupracuje s Probační a mediační službou. Při práci v terénu se často setkáváme nejen s obětmi trestných činů, ale rovněž s jejich pachatelí. A pokud máme klientům pomoci s komplexním řešením jejich životní situace, těžko můžeme skutečnost, že jsou účastní v trestním řízení, ignorovat.

Terénní pracovník není odborníkem na trestní právo, proto je důležité, aby klientům dokázal pomoc takových specialistů zprostředkovat. Na Jičínsku se velice dobrou spoluprací podařilo navázat s Probační a mediační službou ČR.

Pro většinu klientů sdružení Romodrom má mediace jednu nenahraditelnou výhodu – z neosobního příběhu zpracovaného soudní mašinérií je příběh, na který může jeho pachatel s pomocí probačního úředníka nahlížet i očima dalších zúčastněných. Má možnost projevit svoje obavy i ochotu napravit chyby. Pokud se podaří a klient spoluprací s Probační a mediační službou naváže, je provázen celým trestním řízením a posléze i trestem. Při každodenní práci v terénu vidíme, jaké dobré výsledky může tato spolupráce přinášet.

Markéta Horneková

Terénní pracovnice sdružení Romodrom.

Pochod za romskou hrdost...

Dokončení ze str. 1

nu Gelem, gelem... tramvaje zvonily, nábřeží přihlíželo a nikdo nevyrušoval. V předních řadách se ubírala příští romská inteligence, umělci, studenti současní i ti budoucí – dočasně v kočárku.

Trasa vedla kolem Národního divadla ke Karlovým lázním, od nejsvětějšího Salvátora na konci mostu k sv. Salvátoru poblíž Josefova. Zde, pod klenbou chrámu byl koncert mladých umělců obzvlášť inspirativní. Dívky z Khamora tančily u oltáře, ozdobeného prostým křížem evangeliků a chlapci zazpí-

vali svá nanejvýš současná témata. Horká i hořká. Poté byla ohlášena panelová diskuze na téma Lichva a současná politika v ubytování sociálně slabých skupin...

Co s diskuzí tam, kde není dodržen zákon? Že by snad bylo potřeba jej vytvořit? Bůh chraň! Máme jich dnes tolik, že se v nich ani zákonodárce nevyzná. Stačí dodržet Desatero a pokyn: Nepokradeš!

Lichva je krádež, jedna z jejích nejpodlejších forem. Dopustí-li se jí navíc Rom proti vlastním lidem, nemám slov. Je to vlastizrada. Pro-

tože okrádá nejen bližní, okrádá celý sociální systém společného státu! Lichvář? Za mříže, okamžitě! Masarykovské – nebát se a nekrást – je i příkazání boží. Dodržovat jej zdola vzhůru i naopak, pak bychom ušetřili miliardy, milí Jarodové! Jak pro svůj národ, tak pro jeho menšiny. Ale marné volání, daleká cesta...

Třeba až příští generace dostudují, vrátí se k základům. Průvody demonstrantů zastaví jen stát. Stát spravedlivých, vážení voličové!

Jarmila Hannah Čermáková

Romodrom rozšiřuje své aktivity

HRADEC KRÁLOVÉ – Sdružení Romodrom se zapojilo do meziresortní pracovní skupiny psychosociální pomoci Královéhradeckého kraje.

Občanské sdružení Romodrom působí tady již od roku 2009. Terénní pracovníci sdružení při přímé práci s klienty řeší nejčastěji základní existenciální otázky – bytovou problematiku, finanční situaci rodiny, její fungování ve vztahu k různým společenským institucím. Během roku 2011 terénní pra-

covníci poskytli téměř sto intervencí zaměřených na akutní pomoc v krizi s případným předáním do odpovídajících návazných služeb.

Z těchto i dalších důvodů jsme uvítali možnost účastnit se meziresortních pracovních skupin psychosociální pomoci Královéhradeckého kraje, které jsou pořádány pravidelně pod záštitou Hasičského záchranného sboru Královéhradeckého kraje.

Setkání řídí psycholog Hasičského záchranného sboru Ondřej Se-

zima, účastní se ho zástupci Zdravotnické záchranné služby Královéhradeckého kraje, psychologové Policie ČR Královéhradeckého a Pardubického kraje a zástupci neziskového sektoru – Diecézní charita Hradec Králové, ADRA, Český červený kříž, poradna AChat, Poradna pro lidi v tísni, nově také Občanské sdružení Romodrom.

Lenka Matoušková

Vedoucí služby terénní programy

v Královéhradeckém kraji

(www.romodrom.cz).

Cesta do malé západní Evropy

Čhavorenge (Dětem) je nejen projekt občanského sdružení Miret, ale také skupina romských dětí, které rozvíjejí svůj talent v hudbě a tanci. Pod vedením týmu Idy Kelarové a s pomocí dalších přátel, kteří s Čhavorenge pobýli na letním táboře v Jedlově na Vysočině, se děti učily profesionalitě v umělecké brandži. S touto motivací se měla pojit také účast na mezinárodním Menuhin festivalu ve švýcarském městě Gstaad.

Po patnáctihodinové cestě z Brna jsme se brzy ráno konečně dostali do postelí. I přes nedostatečný spánek byli všichni z Čhavorenge druhého dne přichystaní k práci. Program na celý týden byl nabitý a vše mělo vyvrcholit vystoupením na galakonzertu v hlavním dějišti festivalu. Již druhý den se romské děti setkaly s dětmi ze švýcarského Saanenu. Společně pracovaly na přípravě koncertu, který se konal pod širým nebem na náměstí v Gstaadtu. Přes chvilkovou nervozitu z nového setkání děti začaly celkem dobře spolupracovat. Vpusťily švýcarské děti mezi sebe a po chvíli již bylo vidět, že i přes jazykovou bariéru jsou schopny sdílet hudbu i tanec.

Hned další den se konal koncert kapely Idy Kelarové a Čhavorenge v kostele v malebném městečku Rougemont. I přes nedostatek času, nutného na zvukovou zkoušku sboru a na prostorové přípravy celého koncertu, se švýcarské a romské děti opět setkaly a na prostranství před kostelem si společně zazpívaly. To pak ve stejném podání předvedly další den na náměstí v Gstaadtu.

Další ranní překvapení v podobě výletu lanovkou do tří tisíc metrů nad mořem nemohlo asi odstartovat den lépe. Děti pocítily na vlastní kůži i oči vškerou krásu švýcarských Alp. S pročištěnou hlavou jsme pak odpoledne přijeli na zkoušku se sintskou filharmonií z Německa. Celý tým se těšil na speciální událost, kdy na jednom pódiu stanou sintští umělci z německé filharmonie a doprovodí romský pěvecký sbor.

A právě v tomto okamžiku se stalo to, co mnozí z nás snad ještě dodnes nepochopili. Již v průběhu festivalu docházelo k nedorozumění v komunikaci mezi učitelkou saanenských dětí a koordinátory Čhavorenge. Při tak velkém festivalu a koordinaci více než čtyřiceti osob to však není nic neobvyklého. Nikdo by však nečekal, že organizační problémy vyústí v problém mnohem větší. Problém, který tak dobře známe z českého prostředí, a který je plný předsudků a stereotypů. Děti z Čhavorenge, ačkoliv od za-

čátku plnily své povinnosti s plným nasazením a s organizačními problémy koordinátorů neměly zcela nic společného, musely i daleko za hranicemi České republiky vyslechnout věty, které denně slychávají na ulicích našich měst. O to větší smutek způsobilo, že je slyšely od pořadatelů festivalu, jehož závěrečný galakonzert byl věnován romské hudbě. Místo pocitu hrdosti, že mohou reprezentovat romskou kulturu, se musely opět vyrovnávat se stigmatem, že nejsou nic víc než cikáni, kteří pravděpodobně kradou.

Večer i ráno před samotným galakonzertem bylo smutné a vyžadovalo spoustu slov, které by zase našly v celém kolektivu pocit hrdosti. Snad jen díky tomu, že z Čhavorenge už je skutečný tým, dokázaly děti v plné kráse nastoupit na pódium a předat lidem to nejlepší, co dosud dokázaly. O to více dojetí a slz sdílely hned po koncertě, kdy už na nás zase čekalo loučení a patnáctihodinová cesta domů.

Snad už jen pár vět na závěr. Věřím tomu, že všichni z Čhavorenge odešli touto událostí posíleni. Co však zůstalo nevyřešeno a co pro mě představuje opravdové zlo pro tento svět, je schopnost jednoho člověka ovlivnit a zmanipulovat mínění a jednání ostatních. O to zlovestnější je tato manipulace, je-li z pozice učitele mířena na děti a je-li vystavěna na stereotypch, proti kterým neustále bojujeme. A proti kterým Čhavorenge přijelo bojovat do Švýcarska.

Lucie Čechovská

Romano *lil*

www.rnl.sk –

Rómsky nový list

Noviny Rómov na Slovensku

Realitní kancelář Real assistant pronajímá byty pouze pro bílé

Díky prohibici tvrdého alkoholu, návratu hokejových hvězd z NHL nebo rysujícímu se korupčnímu skandálu v první fotbalové lize se v současné době romská tematika nachází na vedlejší koleji. To mi zase tak nevadí. Nemusím ale spoň gádžům neustále vysvětlovat, že není vše tak, jak se říká v některých médiích.

Věčné téma na obou stranách, tedy na romské i neromské, spočívá v diskuzích, co je a co není vlastně rasismus. Je rasismus, když mi někdo nadává do černých hub, opic? Jistě, je, ale ti lidé to většinou křičí za zády, v diskuzích nebo ve skupině lidí, aby zamachovali. Není to příjemné, ale čert to vem, jsou to pitomci, ať si uleví.

Nejednou jsem s údivem pozoroval, jak někteří jedinci křičí, že musí ze svých daní živit romské nemakačenky a oni sami nemají práci. Ano, je to tak, oni opravdu sami nemají zaměstnání, léta jsou na dávkách, ale křičí na jiné, že nepracují. V pohodě, je to směšné, ale i tohle přežiju.

Tyto prvky rasismu každý vnímá jinak. Já osobně to vnímám tak, že se snažím rozdělit projevy rasismu do situací, které mohou všem lidem, tedy nejen Romům, zásadně ublížit a které nikoliv. Pokud si s někým na ulici vyměním pár názorů a potom si jde každý domů, v pořádku, to nikomu neublíží. Zrovna tak, když na sebe nadáváme v diskuzích na www.romea.cz.

Ovšem pojďme se teď věnovat skutečnému rasismu. Většina lidí neromského původu si vůbec neuvědomuje, jaké to je žít v tomto státě jako Rom. Který gádžo může napsat, že nebyl přijat do zaměstnání, protože je Čech? Kdo může napsat, že mu realitní makléř telefonicky sdělil, že mu nelze pronajmout byt, protože se jmenuje Novák a nemá správnou plet'?

Našel jsem si byt za velmi výhodnou cenu, naprosto ideální (Slezská 16, Praha 2, majitel neznámý). Mám doma tříletou dceru a přítelkyni, podotýkám, bílou. Mačkáme se tady, já jako profesionální hudebník potřebuji naprostý klid k tomu, abych mohl dělat svou

práci. V tak malém bytě, který mám (1+1), je to docela problém. Nutně potřebuji, aby dcera měla vlastní pokoj. Bydlíme zde více než pět let, za celou dobu se nám ani jednou nestalo, že bychom nezaplatili nájemné. Nikdy si na mě nikdo v domě nestěžoval, naopak, sousedi nás dobře znají.

Inzerát jsem objevil na serveru Sreality.cz. Zprostředkovatel, jistý pan Miloslav Damek, z výše uvedené realitní kanceláře nejdříve jednal s přítelkyní. Vše bylo v pořádku do doby, než se zeptal na mé příjmení. Poté, co se ho tedy dověděl, se zeptal, jestli náhodou nejsem Rom. Nic netušící přítelkyně mu bez problému sdělila, že ano (naše příjmení je především díky bratřům celkem profláknuté, naše dcera má také naše příjmení a většina Čechů si myslí, že je cizinka, protože nemá koncovku „ová“).

A byl problém na světě. Realitní makléř ihned konstatoval, že by to u majitele neprošlo, že se omlouvá. Pár minut poté jsem mu tedy volal osobně já. Položil jsem mu několik dotazů, především jestli se jedná o běžnou praxi realitní kanceláře, když se ptají na původ? Odpověděl, že je mu to líto, že se mu to také nelíbí, ale že ano.

Potvrdil tím tedy běžnou praxi realitních kanceláří. Zprostředkují vám byt, ale musíte mít správnou plet' a příjmení. Pokud bych se tedy jmenoval například Bangov, Usama Bin Banga, Bangič, Bangahadi, Kim Tua Banga atd., tak nemám šanci. Ale pokud bych se jmenoval Banguex, Bangensen, Banganen nebo Banka, tak bych šanci měl.

Ovšem před tím, než bych přišel na schůzku s makléřem, bych se musel asi přemalovat primalexem, aby byl majitel spokojený.

Hledáme byt již celkem dlouho. Takže jsem se setkal s tím, že v interátech běžně stojí napsáno „*Bez zvířat, nekuřáci, cizinci, Romové ne*“. Pravda, našel jsem zase naopak pár inzerátů, kde naopak píší „vhodné pro cizince“. Ovšem největšinou se jedná o byty, které se nedají pronajmout, a pojmem „cizinci“ se myslí především občané z Ukrajiny nebo právě Romové.

Mimochodem, přítelkyně také vlastní malý byt, kde jsem naopak zase zprostředkoval pronájem bytu já. Lidé mi volali a do telefonu mi sdělovali, že nejsou Romové, cizinci, nemají zvířata. Absurdní situace nastala, když mi volal jistý pan Oláh a telefonicky mi vysvětloval, že je Rom, který má slušné zaměstnání a nemůže si najít byt, protože mu ho nikdo kvůli jeho příjmení nechce pronajmout (netušil, že já jsem také Rom).

Tedy bych rád položil zásadní otázku? Co máme dělat, jak se máme proti těmto způsobům bránit? Máme si změnit svá příjmení, tak jako to mnoho lidí už udělalo, abychom měli šanci sehnat si slušný byt nebo zaměstnání? Máme realitní makléře uplácet, aby to nějak udělali? Nebo tedy pronájmy bytů přes RK jsou pouze pro bílé, české občany? A co jsme tedy my? Cizinci s českými občankami? Až dcera bude dospělá a bude si chtít pronajmout byt, tak co jim bude vysvětlovat? Že je poloviční Romka, nebo raději zalže, že je cizinka?

Je mi jasné, že s tím těžko něco udělám. Mohu ale upozornit na fakt, co je opravdový rasismus. Nejde jen o to, že vám dojde, že nemáte na slušný byt nárok. Jde také o to, že si potom připadáte jako totální nula, která v tomto státě může akorát tak držet hubu a být ráda, že vůbec dýchá.

Rád bych napsal, pojďme to změnit, ale komu to mám sdělit? S kým mám vlastně jednat, když mám pocit, že jsem cizinec s českou občankou?

Gyulla Banga
Hudebník, Praha.

komentář

Nepřízpůsobiví nám diktovat nebudou

KAREL HOLOMEK

Tak zní jedno z volebních hesel paní Bobošíkové a její strany Suverenita. A dál se dovidáme: „*S politickými parazity, kteří 20 let plundrují naši zemi, nemáme nic společného.*“ Není pochyb o tom, koho má Jana Bobošíková na mysli těmi nepřizpůsobivými.

Tenhle laciný populismus dobře cílený na radikálního voliče ukazuje na skupinu lidí, kteří nejsou v oblíbě. Ten, kdo chce být zvolen, je pak takovými voliči povolán, aby udělal pořádek. Co na tom, že jde o demagogii? Podívejme se na to věčně.

Těmi nepřizpůsobivými jsou tu míněni Romové a jejich pobírání sociálních dávek. Když už pomíneme, že stát stanovil jasné podmínky, pro jejichž udržení má dostatek sil a prostředků, pak by jistě nešlo o žádnou nezákonnost. Tu věc má stát evidentně v režii a je-li zneužívána, jde o jeho nedostatek, nikoliv těch, kteří dávky pobírají. Ti ani nic nediktují, protože ze své pozice ani diktovat nemohou. Už v tom je vidět, jaký nesmysl Bobošíková vnučuje.

Tedy k „plundrování“: Kdybychom odhadli, že dávky pobírá celá romská dospělá populace (a tak to určitě není), šlo by asi o 100 000 lidí. Pokud jedna dávka může činit 7 000 Kč, pak se dohromady jedná o nějakých 700 milionů korun měsíčně, tedy za rok sedm miliard korun. Ano, jde nepochybně o vysoké číslo.

Srovnáme ho ale s korupcí, se kterou se setkáváme skoro denně mezi politiky jako na běžícím pásu. Tam sledujeme neskutečné částky, mizíci v neprůhledných partajních pokladnách nebo bankovních účtech mnoha našich politiků zázračně zbohatnuvších v sumách, které nemohli získat ze svých platů ani za desítky let. Odhadem to činí desítky a stovky miliard. Dokonce se už uváděla částka celého jednoho státního ročního rozpočtu. Tohle plundrování je stonásobně horší než to, co má Bobošíková na mysli u nepřizpůsobivých. Moc jí to nevadí.

Leda že by za tyto nepřizpůsobivé považovala mnohé naše politiky, kteří se nedokázali ještě přizpůsobit požadavku občanské veřejnosti, aby se chovali slušně a přiměřeně a nekradli. Tedy oni jsou svým způsobem taky nepřizpůsobiví, a to v daleko horším měřítku než ti chudáci ve vyložených lokalitách. Ale takto to Bobošíková nemyslí.

Tudíž jen s povzdechem připomenu heslo našich politiků za první republiky, kteří se také nepochybně nechovali o moc kultivovaněji než ti naši dnešní. Řídili se ovšem heslem: „*Nemusi pršet, stačí když kape.*“ Dnes bych uplatnění tohoto hesla docela přivítal, když vidím, co se děje. Člověk se občas musí spokojit s málem, i když není nad čím jásat.

Diskuze – kniha návštěv

www.srnm.cz/cz/guestbook.htm

Kniha „Deset let poté“ vnáší světlo do desegregace Romů ve školství

Při příležitosti vydání knihy Deset let poté – Historie desegregace Romů ve školství ve střední a východní Evropě (ed. Iulius Rostas) uspořádal Romský vzdělávací fond v prostorách Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy začátkem října veřejnou debatu.

Knihu, stejně jako řadu výzkumů, na nichž jsou hlavní teze díla založeny, představil editor Iulius Rostas za přispění Ivana Veselého a Gwendolyn Albert, kteří se podíleli na zpracování situace v České republice. Ná sledovala diskuse mezi přítomnými akademiky, odborníky a aktivisty.

V publikaci představené vydavatelstvím CEU-Press a Romským vzdělávacím fondem vybraní autoři podrobně analyzovali veřejné politiky a strategie za uplynulou dekádu a konstatují, že vzdělávací bariéry pro romské děti zůstávají jedním z hlavních lidskoprávních problémů v současné Evropě. Kniha samotná se pak soustředí nejen na předchozí iniciativy a aktuální otázky. Zejména ale mapuje a dává do souvislosti institucionální diskriminaci Romů jako klíčovou výzvu pro Evropu a lidská práva v globálním měřítku. Kniha sestávající z rozhovorů s významnými politickými aktéry, z poučených historických a hloubkových politických analýz tak nabízí nejnovější ucelený přehled v oblasti segregace romských žáků a politických snah institucionální bariéry ve vzdělání řešit.

Diskuse podnícená publikací se zaměřila na dosavadní pokroky na poli desegregace romských dětí ve vzdělání.

Podle Gwendolyn Albert česká vláda výrazně zaostává i v naplňování rozsudku Evropského soudu pro lidská práva: „*Pouhé přejmenování bývalých zvláštních škol, jak je zavedl školský zákon z roku 2004, nemůže být považováno za desegregaci,*“ zdůraznila.

Šéfredaktor RH se omlouvá za ztracené informace o autorovi tohoto článku.

Opakované přestupky podle sněmovny trestným činem nebudou

PRAHA – Opakované páchání některých přestupků trestným činem nebude. Sněmovna zamítla projednávání novely Ústeckého kraje, podle níž by za ně hrozilo až dvouleté vězení. Sněmovna se dostala k předloze asi po roce od jejího podání.

Podle krajských politiků měla novela pomoci řešit tehdy vypjatou situaci ve Šluknovském výběžku.

„*Sankce za přestupek není taková, aby byla odstrašující,*“ zdůvodňoval za předkladatele novelu Jaroslav Foldyna (ČSSD).

Proti předloze se vyslovil také exministr spravedlnosti Jiří Pospíšil (ODS). Aby přestupková recidiva fungovala, bylo by podle něho

nutné zavést evidenci přestupků. Myšlenka podle Pospíšila ale špatná není a neměla by například u opakovaných drobných krádeží zapadnout.

Trestným činem měly být podle předlohy opakované drobné krádeže, které lze nyní posuzovat jen jako přestupek. Vězení mělo hrozit také lidem, kteří páchají přestupky proti občanskému soužití, jako je vyhrožování újmou na zdraví a drobné ublížení na zdraví. Tresty odnětí svobody měly soudy ukládat také za opakované prohřešky proti veřejnému pořádku, k nimž patří rušení nočního klidu, vzbuzování veřejného pohoršení a znečištění veřejných prostor a budov. **(red)**

Naši čtenáři tam v Karvině...

Foto: Lukrecius Chang

www.romea.cz – Romský informační portál

Monika Balogová: Svůj svět si prostě barvím tancem

Vedoucí tanečního souboru Merci Monika Balogová z Brna je jednou z mála, která si jde za svým snem. Nepřestává na sobě pracovat. Má za sebou kariéru, na kterou může být pyšná. Spolupracuje s Divadlem Líšeň, vede po školách taneční workshopy spojené s romskou historií. Od září působí jako asistentka pedagoga na ZŠ 28. října v Brně. Spolupracovala na projektu Tančím, abych žil a na divadelní pohádce nazvané Garfield je sám doma. Taneční soubor Merci není nutno moc představovat. Letos v květnu slavil 11. výročí. Monika Balogová chce vyzkoušet nevyzkoušené. Svůj svět si prostě barví tancem.

Zdravím tě, Moniko. Tvůj soubor Merci a práci lidí dobře znáš. Soubor Merci vznikl v roce 2001. Co se změnilo za tu dobu?

Díky za pochvalu. Ano, díky bohu mám kolem sebe hodně lidí, kteří si vážím mojí práce. Mění se to, že je nás čím dál méně. Ale není to proto, že bych neměla dost zájemců, ale spíše na ty mladší není moc čas.

V květnu jsme vystoupili z občanského sdružení Petrov a přišla jsem o své miláčky z Minimerci. Bylo velmi těžké se s nimi rozloučit. Bohužel existují na světě lidé, kteří mají na výchovu dětí rozdílný názor. Myslím si, že nás Romy mohou převychovávat, říkat Romům co mají jíst, kdy mají jít spát a hlavně – jak mají žít. Omyl, nás nemusí nikdo převychovávat a už vůbec nestojíme o to, aby nám říkali, jak máme vychovávat své děti.

Nastoupila jsem teď jako asistentka na základní škole na náměstí 28. října v Brně. Tam už jeden soubor vznikl díky paní učitelce z prvního stupně. Na druhém stupni v loňském roce pak další pod mojí režii a hned získal cenu na talentové soutěži. A tak se chci vrhnout i na ty mladší žáky. Díky podpoře vedení to nebude vůbec těžké. Na tuhle práci se moc těším a díky projektu Centra nových metod a příležitostí ve vzdělávání z Evropského sociálního fondu jsem prošla kurzem mentora. Tři roky jsem pak měla možnost si vyzkoušet práci na ZŠ Vranovská v Brně. Protože ten-

hle projekt končí a já bych chtěla stále pomáhat ve škole, prošla jsem kurzem asistenta pedagoga, a tak můžu v práci dál pokračovat. Taky nesmím zapomenout, že většina členů Merci a Minimerci pocházela právě z téhle školy. Projedli jsme nejen celou Českou republiku, ale i půl Slovenska a zahraničí.

Momentálně jsme jako soubor bez prostředků a zkusíme stále na faře v Zábrdovicích, pan farář nás tam nechal dál. Tak tuhle jistotu zatím máme. Ale sponzory samozřejmě neodmítneme.

V květnu jsme oslavili 11. výročí tanečního souboru Merci. Zjistili jsme, že naším souborem prošlo asi 110 mladých, a to jsme si nevzpomněli na všechny. Úplně z těch prvních tanečnicků, kteří začínali, zůstaly jen mé děti. Jistě, ono vyjít se mnou taky není jednoduché.

Největší zlom pro mě byl, když jsme se rozešli před asi třemi roky se šesti členy. Odešli tenkrát naráz. Šlo o takové tahouny celé skupiny. Tohle byla pro ostatní příležitost zdokonalovat se a kluci, kteří se vždy drželi v povzdálí, najednou postoupili vpřed. A díky tomu jsou, a to právem, považováni za nejlepší tanečnický z ČR. Celý soubor se

posunul vpřed a i naše choreografie jsou vypracovanější. Je to tím, že mám už kolem sebe dospělé a skoro dospělé členy Merci. Sabině bude letos 20 let a tančila už u Michala Šaraye. Takže disciplínou prošla velmi rázně a je na ni spolehnouti. Jeden čas vedla sama i Minimerci a tím mi moc pomáhala.

Petr Lacko oslavil nedávno devatenáctiny a je to opět kluk, který i když studuje, tak do tance dává vše. Je i velmi dobrý zpěvák. A tak bych mohla pokračovat o každém z nich. O tom, že jsou mnozí z nich dobří lektoři, by mohly vyprávět děti z Dětského domova z Býchor, ale i z celého projektu Tančím, abych žil. K němu jsme se dostali, protože tam hledali lektory na romský tanec. A protože se režisérce Jolance děti moc líbily, zatančili jsme si s nimi několikrát v divadelní pohádce Garfield je sám doma. A to i v Národním divadle.

No, máš co dělat, to ti řeknu. Teď spolupracujete s Divadlem Líšeň v Brně. Jak jste se k nim dostali, jak jste se dali dohromady?

S Divadlem Líšeň spolupracujeme už rok, myslím, že prvotní spolupráce se týkala vytvoření choreo-

grafii k divadelnímu představení Princezna Tma. Znali jsme se několik let, z různých akcí jako Mezinárodní den Romů, z festivalů atd. A vždy jsem byla ráda, když mi bývalí členové začali s divadlem spolupracovat. Například Tereška, která s ním hrála až na Ukrajině. Se souborem jsme se dali dohromady celkem rychle. Režisérka Pavla hledala tanečnický pro tuhle věc a vše šlo už velmi rychle.

Kde všude jste se s tímto představením předvedli?

Jé, těch představení bylo tolik, že si asi nevzpomenu. Ale nejvíc hrájeme pro školy, a to nejen brněnské. Jezdíme po celé ČR a hlavním naším cílem je prezentovat romskou kulturu právě přes děti. Nejkrásnější pro mě bylo představení na divadelním festivalu v Hradci Králové, kde to mělo tu pravou večerní atmosféru a i prostředí, kde jsme hráli, bylo fakt super.

Jak bys ohodnotila celkově hudební představení Princezna Tma?

Já můžu ohodnotit to, čemu rozumím, a to je tanec. Na tom se vždycky dá něco zdokonalit a zlepšit. A celkově? Pořád se na tom musí pracovat. Má zkušenost je: z herce udělat tanečnický nejde. Víš, jedenáct let jim říkám: „*Usmívat se na pódiu, ať všichni vidí, jak vás tanec baví.*“ A teď stále slyší „*Nesmíte se držet rolí*“ atd. Příběh má v sobě historii Romů. Zajímavé jsou reakce majoritních dětí. Někteří, když slyší, že jde o historii Romů, svoje reakce mění z posměšků na údiv a po představení chtějí workshop zkusit většinou skoro všichni. I zpětná vazba je velmi dobrá.

Šlo o vaši zatím jedinou spolupráci s divadlem?

Další naše zkušenost s divadlem bylo angažmá v německém divadle Dorky Park v představení Open for Everything. Ale jelikož zkoušky trvaly asi tři čtvrtě roku, nemohli jsme tuhle nabídku přijmout. Ale sponž jsme se se synem podíleli na choreografii, kterou jsme pro ně připravili.

Bylo to pro nás velmi zajímavé, jelikož šlo o tanečnický z romského souboru z Maďarska a o profesionální tanečnický a divadelnický z Německa. Představení se už odehrálo

v Praze, v Maďarsku, Německu, Vídně atd. Prostě obrovský zážitek, Berlín je opravdu krásný.

Vedete taneční workshopy, společně s výkladem o romském tanci. Kdy tě napadla myšlenka na tyto věci?

Tato myšlenka nebyla tak docela moje. Před třemi roky mi zazvonil telefon, volala Jolanka Burešová, manželka ředitele z Dětského domova Býchory. Řekla mi hezkou, ale smutnou věc: „*Je tolik romských dětí v dětských domovech, oni nevědí o Romech vůbec nic a rádi bychom našli někoho, kdo jim jejich kulturu předá.*“ A to byl důvod, proč jsem tam začala jezdit, i když Kolín je opravdu daleko.

Co všechno obnáší práce umělecké vedoucí?

Ta negativa jsou asi nejvíce taková – prosadit se a udržet na téhle pozici. Udržet co nejvíce členů a dodržovat další pravidla, školní docházku, domluvené termíny. Neustále mít u sebe tužku a papír a zakreslovat si taneční sestavy. A hlavně pořád někoho přesvědčovat o tom, že to, co děláte, je dobré. To tě nejvíce unavuje.

A pozitiva? Máš kolem sebe stále mladé lidi, takže stárneš pomaleji. Musíš mít tolerantního manžela, a když máš kolem sebe lidi, kteří ti věří a mají tě rádi, tak jde všechno líp. A pak – a to je nejdůležitější – mít štěstí na členy souboru. A to jsem doposud celkem měla. Mám kolem sebe soubor Merci. Ti se mnou zažili už tolik špatného, ať už v mém osobním životě i mimo něj, takže věřím, že nás jen tak něco neporazí. Soubor je důležitý, to ano, ale hlavní pro děti je vzdělání. Přes všechny tyto starosti bych tuto práci neopustila.

Jak ale potom vypadá tvůj všední den? Odpočineš si vůbec někdy?

Vrátili jsme se z prázdninového tábora, kde jsem byli společně s budoucími členy Merci. A dopadl super. Můj život je trochu chaos, jelikož jsem přes rok zapojená do různých projektů, prostě lítám z místa na místo. K tomu vždycky nějaké vystoupení, ať už divadelní anebo taneční. Škola, rodina, kroužky, protože až na jedno dítě všechny navštěvují základní uměleckou školu.

Ale nejsem na to sama. Mám děti, které mi pomáhají, a tím nemyslím jen ty svoje. Pomáhají mně i větší děti z Merci, a proto toto všechno zvládám.

Co chystáte do budoucna? Na co se můžeme těšit?

Tím, že hrajeme divadlo, teď nemáme moc času na Merci. Ale chceme nacvičit nové sestavy. Připravujeme se na soutěž do Vsetína. Soubor Merci má i kapelu jménem Čo-hanas, se kterou také chtějí připravit nové věci. A společně s bezbariérovým brněnským divadlem Barka připravujeme celovečerní program někdy na podzim. A snad další divadelní inscenace společně s Dětským domovem Býchory.

Je někdo, komu bys chtěla poděkovat, za to, kde jsi dnes?

Můj život není jednoduchý, ale my ten život žijeme a to je důležité. Tolik lidí nás zná, ať už se líbíme, či ne. Poděkování patří všem rodičům, a to za trpělivost. Taký všem dětem, které tanečním souborem Merci prošly. A kdybych chtěla poděkovat lidem, kteří nás mají rádi a podporují nás, tak těch je strašně moc. Seznam by byl opravdu velmi dlouhý a nechtěla bych někoho urazit tím, že nenapišu jeho jméno.

Ptala se Veronika Kačová

Romský malíř Sead Kazanxhiu: Jsem tak trochu provokatér...

Muži, který patřil koncem září ke kolektivu Třetího sochařského sympozia v brněnském Muzeu romské kultury, nechybí obrovské nadání. Pěťadvacetiletý malíř Sead Kazanxhiu, původem z Albánie, se hrdě hlásí k romskému původu. Jeho otec je první učitel romštiny v Albánii. Seada velice dojalo, když na fotografiích v muzeu objevil svoje prarodiče.

Sám k tomu říká: „Malovat jsem začal na základní škole. Netušil jsem, že se dostaví celkem velký úspěch. Můj talent objevil učitel na naší škole, když jsem maloval motivy na téma romského holocaustu. Tento učitel mi pak doporučil studium umění. Že prý na to mám.“

Po ročním těžkém úsilí na střední škole Sead vyhrál první místo v soutěži malířů. Tato akce mu přinesla možnost studovat na tamní Academy of Fine Arts v Tiraně.

V dnešní době se Sead věnuje malbám na téma romský život. Nakreslil také mnoho portrétů slavných romských osobností, např. Emila Ščuky. Na Seadově kontě je momentálně 29 portrétů slavných Romů.

Osobně jsem se sice s tímto umělcem nesetkala, ale zaujala mě jeho tvorba a stali jsme se přáteli na Facebooku. A jaké byly jeho pocity z návštěvy Brna a Muzea romské kultury?

„Bylo nás tam pět umělců z různých zemí. Nadchlo mě muzeum, protože jsem se tam cítil skoro jako doma. Krok za krokem jsem cítil, jak se to romství ve mně stupňuje. Inspirovalo mě k tomu, abych přivedl svou myšlenku na experimentální předělání pneumatik od auta do barev a tvaru romské vlajky. Použití kola není náhodné. Jsem zároveň i ekolog, který dbá na recyklaci, proto taky používám recyklovaný materiál. A kolo je zároveň romský symbol. Moje umění, to je trochu kombinace politiky a provokace.“

Lucie Sharrri Oračková

Foto: MRK, Lenka Grossmannová

Děti z Erka v Jihlavě jdou dlouhou cestu

JIHLAVA – Jednadvacet dětí z jihlavského nízkoprahového klubu pro děti a mládež Erko se zúčastnilo projektu Dlouhá cesta. Tento projekt podpořila nadace O2 Think Big. Celou akci ve svém volném čase napsali a uskutečnili pracovníci a dobrovolníci tohoto zařízení. Třídenní výjezd do rekreačního střediska Radost u Světlé nad Sázavou zahrnoval bohatý program.

Děti týmově sportovaly, vzdělávaly se a tak se dozvěděly, jak se žilo před více než sto lety ve skanzenu ve vesnici Pohled'. Tři dny plné soutěží a zábavy vyvrcholily velkým fotbalovým turnajem a předáváním cen vítězům. Všichni účastníci dostali na památku DVD s fotkami.

Text a foto: Lukáš Mandát

Sociální pracovník klubu Erko, Jihlava.

O Roma vakeren

je pořad Českého rozhlasu určený pro Romy. Jeho jednotlivé relace lze zpětně vyhledat v archivu textů na

www.romove.cz

V Rudolfinu zazní Rekviem Rogera Morena za Osvětim

PRAHA – V Rudolfinu, této nejprestižnější pražské koncertní síni, se 4. listopadu představí publiku hudební dílo Rekviem za Osvětim. Složil ho romský umělec Roger Moreno Rathgeb poté, co navštívil Osvětim.

Romská a Sinti filharmonie z Frankfurtu nad Mohanem, která dílo nastudovala a v níž vystupuje 75 romských umělců z Německa, Maďarska, Rumunska a dalších stá-

tů, se v rámci mezinárodního projektu představila už v Amsterdamu a Tilburgu. Po představení díla v Praze orchestr vystupí také v Budapešti a v Polsku. Cílem je především představit koncert a doprovodné aktivity veřejnosti v několika evropských metropolích. Iniciativu ještě stihl podpořit exprezident Václav Havel.

Podle Jitky Jurkové z organizačního týmu Rekviem za Osvětim si

většina lidí se slovem holocaust spojuje vyhlazení Židů. Podstatně méně se podle ní vzpomíná na tvrdou nacistickou perzekuci Romů, označovanou dnes jako „zapomenutý holocaust“. Jedním z cílů projektu je proto zvýšit povědomí o tragédii Židů, Romů a dalších obětí druhé světové války, což představuje nezbytnost pro zápas se současnými protiromskými projevy.

Jednou z doprovodných akcí projektu bylo například uvedení maďarského snímku Je to jen vítr od režiséra Benedeka Fliegaufa, který získal na filmovém festivalu v Berlíně cenu Stříbrného medvěda. Film zachycuje jeden den v životě romské rodiny kdesi na okraji malého městečka a reflektuje sérii nedávných ofensivních vražedných útoků na maďarské Romy. Doprovodný program nabídne i další dva dokumentární filmy.

Jedním z nich je snímek nazvaný Žít! Ceija Stojka (27. 11. Kulturní centrum Židovského muzea v Praze), vyprávějící o romské výtvarnici a spisovatelce z Rakouska, jež byla nucena trávit dětství hned v ně-

kolika koncentračních táborech. Další dokumentární film s výstižným názvem ... to jsou těžké vzpomínky (13. 11. 2012, Kulturní centrum Židovského muzea v Praze) přináší kombinaci výpovědí pamětníků, proloženou čteným komentářem s fotografiemi a dokumenty. Po zhlédnutí filmu budou následovat diskuze. Součástí doprovodného programu Rekviem za Osvětim tvoří i výstava ze sbírky Muzea romské kultury v Brně Genocida Romů v době druhé světové války.

Pilířem projektu je především samotný koncert, který se v Česku uskuteční v Rudolfinu. Orchestr předvede dílo Rekviem za Osvětim pod taktovkou významného romského dirigenta Riccarda M. Sahitiho, současného uměleckého ředitele a dirigenta Romské a Sinti filharmonie, který vedl například Bělehradský filharmonický orchestr nebo Slezský sbor v Katovicích. Sbor a sólisté jsou vždy vybráni z domácích umělců dané země, v Praze se představí Kühnův smíšený sbor. „Jako sólisté se prezentují Jana Wallingerová z brněnské-

ho Národního divadla, Martin Šrejma a Martin Bárta, operní pěvci pražského Národního divadla a romská zpěvačka, studentka Mezinárodní konzervatoře Praha, Pavlína Matiová. Ta bude první Romkou v Česku, která zazpívá ve Dvořákově síni,“ říká Jitka Jurková z organizačního týmu.

Rekviem se dělí do tří bloků. Ve vzniklých přestávkách budou interpretovat autentické texty pamětníků holocaustu známá česká herečka Tatjana Medvecká, dvojnásobná držitelka Ceny Thálie a loňská laureátka Českého lva, a David Tišer, romský umělec, který ztvárnil jednu z hlavních rolí inscenace Ate-liéru Národního divadla Můj soused, můj nepřítel. Dílo Rekviem za Osvětim bude po pražském uvedení představeno v několika dalších světových metropolích.

Vstupenky na koncert jsou zdarma k dostání na pokladně Rudolfinu. Novinářské akreditace na pr.slovo21@centrum.cz.

Rena Horvátová

(www.slovo21.cz,

www.requiemforauschwitz.eu)

Autor skladby Roger Moreno Rathgeb

Roger Moreno Rathgeb je – jako mnoho romských hudebníků – samouk. Postupně však začal používat notaci a skládat. Před několika lety se rozhodl zkomponovat requiem za oběti osvětimského vyhlazovacího tábora, práci však přerušila jeho cesta do Osvětimi, která Rogera silně zasáhla. Impulsem pro dokončení byla až žádost Alberta Siebelinka, který navrhl uvedení Requiem za Osvětim na Mezinárodním festivalu v Tilburgu a poté v dalších evropských metropolích.

Dirigent Riccardo M. Sahiti

Romský hudebník Riccardo M. Sahiti studoval dirigování a výuku hudby u prof. Stanko Sepiče v Bělehradu. Ve studiích pokračoval oborem Dirigování opery a symfonie na moskevské konzervatoři P. I. Čajkovského pod vedením Yuri Ivanoviče Simonova a na Akademii múzických umění ve Frankfurtu nad Mohanem pod vedením prof. Jiřího Stárka. Vedl Bělehradský filharmonický orchestr a Slezský sbor v Katovicích. Skladatelské zkušenosti sbíral v Symfonickém orchestru bělehradského rádia. Od roku 2002 je Riccardo M. Sahiti uměleckým ředitelem a dirigentem Roma und Sinti Philharmoniker, s nimiž sklízí úspěchy po celé Evropě.

Pavlína Matiová, sólistka – soprán

Čtyřicetiletá talentovaná rodačka z Roudnice nad Labem pochází z hudebnické romské rodiny. Odmaturovala na Střední pedagogické škole Johana Heinricha Pestalozziho a nyní dokončuje studium na Mezinárodní konzervatoři Praha, obor jazzový zpěv. Klasický zpěv studovala tři roky. Jejím srdci je nejbližší romská hudba. Pavlína bude 4. listopadu první romskou sólistkou vystupující na pódiu v Rudolfinu. Na sopránový part ji připravovala profesorka Eva Zikmundová.

Jana Wallingerová, sólistka – alt

Jana Wallingerová absolvovala Pražskou konzervatoř, kde studovala u Jarmily Krásové (1993–1999). V roce 1998 získala druhou cenu

na soutěžní přehlídce konzervatoří České republiky. V současnosti je sólistkou Opery Národního divadla v Brně, kde ztvárnila role Carmen (Carmen), Rosiny (Lazebník sevillský), Suzuki, (Madama Butterfly), Lišáka (Liška Bystrouška), Varvary (Káťa Kabanová) a dalších. Hostovala mj. v Národním divadle Praha i ve Státní opeře Praha. Spolupracuje s předními českými orchestry: s Českou filharmonií, Symfonickým orchestrem hl. m. Prahy FOK, Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu, Filharmonií Brno, Pražskou komorní filharmonií, Janáčkovou filharmonií Ostrava a dalšími. Za rok 2005, 2008 a 2010 jí byla Národním divadlem Brno udělena cena diváka DIVA.

Martin Šrejma, sólista – tenor

Již při studiu na Pražské konzervatoři hostoval ve Státní opeře Praha jako Alfredo (La Traviata) a Edgardo (Lucia di Lammermoor). Během studií dvakrát zvítězil v Mezinárodní pěvecké soutěži Antonína Dvořáka v Karlových Varech. Studijně pobýval také na konzervatoři Arriga Boita v italské Parmě, kde studoval zpěv u profesora Lucetty Bizzioho a zúčastnil se mistrovských interpretačních kurzů Eugenia Furlottiho. Po ukončení studia v roce 2005 se stal sólistou Státní opery Praha, s jejímž souborem se zúčastnil turné po Japonsku s operou La Traviata. V Národním divadle v Praze, jako stálý host, vystupuje v roli Jeníka (Prodaná nevěsta), Tamina (Kouzelná flétna), Dona Ottavia (Don Giovanni), Dr. Cajus (Falstaff) a v dalších. Působí také koncertně a naposledy samozřejmě v Requiem za Osvětim Rogera Moreno Rathgeba.

Martin Bárta, sólista – baryton

Zpěv vystudoval na pardubické konzervatoři u profesorky Světlavy Šubrtové a na Akademii múzických umění u profesora Reného Tučka. V roce 1997 přijal angažmá ve Státní opeře Praha, kde vystoupil jako Valentin v Gounodově Faustovi, Papageno v Kouzelné flétně, Escamillo v Bizetově Carmen ad. Pravidelně hostuje na scénách Ná-

koncert věnovaný všem obětem holocaustu

4. listopadu 2012 v pražském Rudolfinu

„Monument holocaustu vytesaný v hudbě“

rodního divadla v Praze, kde zpívá Mozartova Dona Giovannioho a Hraběte (Figarova svatba), Smetanova Přemysla (Libuše) a Sira Cecila (Britten: Gloriana) a jiné. S operním

i koncertním repertoárem – Carmína Burana, Otvírání studánek, Janovy i Matoušovy pašije J. S. Bacha a další – vystupoval v Evropě, Asii i USA. V roce 2005 mu byla uděle-

na cena v rámci festivalu Opera za nejlepší výkon ve vedlejší roli Mlynáře v Novákově Lucerně. Od roku 2006 vyučuje sólový zpěv na AMU v Praze.

Slovo 21

Martina Pilová: Rodiče říkali, že bez vzdělání...

Dokončení ze str. 1

muelka učíme tančit na romskou hudbu a myslím, že se mu moc líbí," popisuje synovy zájmy.

Podle Martiny je škoda, že Romano hangos není víc k sehnání

i na Lounsku: „Bylo by fajn si přečíst něco, co se týká nás Romů. A myslím, že by zajímal i spoustu Čechů.“

Co se týká plánů do budoucna, Martina by určitě chtěla dokončit školu: „Ale spíš dálkově, protože se teď chci věnovat synovi. A potom bych si ráda otevřela vlastní salon, kde bych měla kosmetiku, modeláž nehtů a třeba i masáže. Prostě chtěla bych mít práci, která by mě naplňovala, nemuset dřít za pár korun. Můj dětský sen byl stát se modelkou nebo nějakou filmovou hvězdou, taky jsem chtěla být právníčkou.“

Svých rodičů si Martina váží. „Jsou to úžasný lidi, vždycky mě ve všem podporovali," říká. „Myslím, že když budu já sama chtít se svým životem něco udělat, tak u nich

a u přítele mám velkou podporu, budou mi věřit a stát za mnou.“

Dělat fotomodelku by Martina určitě ráda zkusila. Už se jí pár lidí i ozvalo, ale nikdy jim nedůvěřovala. „Oni vždy měli podmínku, totiž abych přišla sama. Ale většinou na místo, kde by nebyl nikdo kromě nás. Takže jsem vždy odmítla. Dost mě to zklamalo, že se mi nedostalo žádného solidního jednání," ličí zklamaneč.

Romských tradic matka malého Samuela prý moc nezná. „No, asi je to trochu ostuda. Vím pouze o těch, co mě naučili rodiče, tedy jak třeba vypadají romské křtiny, oslava narozenin, Vánoce a Velikonoce. Vždy se na tyhle dny sejdem s rodinou a oslavujeme. Posloucháme cikánskou hudbu, tančíme a užíváme si chvíle, co jsme spolu. Vím

taky, že u romských rodin bývá zvykem, že žena zůstává doma a stará se o rodinu, zatímco v české rodině většinou žena pracuje," srovnává Romka z Podbořan.

A kde vidí Martina hlavní problém mezi romským a neromským světem? Většina se podle ní chybne dívá na Romy jako na lidi, kteří neumějí vzít za práci a neumí se přizpůsobit. „Myslím, že mnoho z nás se už přizpůsobilo. Třeba mě a sestru naši vždy učili, že bez vzdělání a bez práce se nedá žít a že abychom se měly dobře, musíme ukázat, že v nás něco je. Vždycky nám všechno vysvětlovali a učili nás," říká Martina. „Většina Romů nemá ale podle mě potřebné vědomosti, které by předávala svým dětem. To začíná už v předškolním věku a táhne se to s nimi dál. Pro-

to se jich mnoho ani nevyučí. A tak začíná problém, že se na nás všechny Češi dívají jako na méněcenné," zakončuje smutně.

Ptal se Pavel Pečinka

Kateřina Žigmundová: Asi jsem jiná než většina Romů

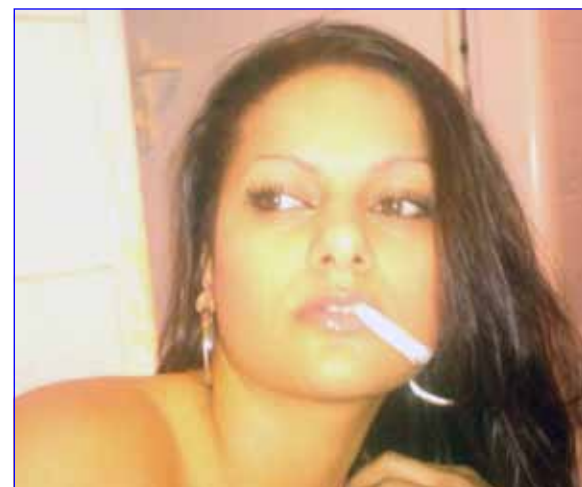
Katy – pod touto přezdívkou znají **Kateřinu Žigmundovou** z Frýdku-Místku její přátelé víc než pod jejím skutečným jménem. Její oblíbené heslo, které má vepsané i na svém Facebooku, zní: Život je jen jeden, tak proč ho nežit na plno. A jak ten „život na plno“ u Kateřiny od dětství vypadal? „Musím říct, že i když jsem Romka, tak mezi Romy jsem nevyrostala. Taky jsem neměla a dosud ani nemám romské kamarádky. Nikdy mi to ani moc nevadilo," uvádí. Na základní škole byla Kateřina jedinou romskou žákyní. Ale jak říká, neměla s nikým problém. Stejně tak na středním stupni, kde se vyučila kadeřnicí.

„Romsky neumím a myslím si, že to pro svůj život umět ani moc nepotřebuju. Mám dojem, že většina Romů zůstává stát stále na místě a je pořád opravdu málo těch, kteří se posunuli dál a rozvíjejí se," hodnotí kriticky emancipovaná Romka.

Zůstáváme u „romských témat“ a ptáme se na romský folklor, soubory a kulturu vůbec. Nestojí třeba trochu na místě, nezůstávají žánry stejné? „Souhlasím s vámi, že co se týká romské hudby, myslím se to příliš kupředu nepohlo. Víte ale, já na čistě romské akce nechodím a neposlouchám jen výhradně romskou hudbu, protože mě upřímně řečeno nebaví. Zajímá mě mnohem širší pole hudebních stylů," hodnotí.

Od dětství má Kateřina pocit, že je trochu jiná než většina ostatních Romů. „Žiju i jiným životem než oni, a proto si s většinou z nich nerozumím. Jsou někde jinde, než jsem já. Tím nechci říct, že bych si hrála na něco jiného, nadřazenějšího. Vůbec ne. Jsem Romka a za to se nijak nestydím! Ale sdílím s většinou Romů jenom něco," vysvětluje romská kadeřnice a matka dvou malých dětí.

Ptal se Pavel Pečinka

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 9, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 11, zast. Dětská nemocnice

Program na říjen 2012

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

Stálá expozice: Příběh Romů

Moderně pojatá stálá expozice Muzea romské kultury představuje příběh Romů ve světových dějinách. Na historické ose ukazuje kulturu Romů i změny v jejich způsobu života od Indie po dnešek.

Výstavy

Romové na Gemeru-Malohontě

Výstava převzatá z Gemersko-malohontského muzea v Rimavské Sobotě zachycuje tradice bydlení, výtvarný projev, odívání, stravování a tradiční řemeslo Romů žijících na území v okolí města Rimavská Soboty. 11. 10. 2012–17. 2. 2013

Romové ve fotografii Jozefa Kolarčíka-Fintického

Výstava historických fotografií Jozefa Kolarčíka-Fintického je unikátním pohledem do tradičního života a kultury Romů na východním Slovensku v první polovině 20. století.

Na výstavě uvidíte černobílé portréty, fotografie zachycující tradiční řemesla, hudbu, tanec či rodinné rituály. 20. 9.–20. 1. 2013

Třetí sochařské sympozium – Socha pro Cejl

Pět romských umělců z pěti zemí. Třetí ročník sochařského sympozia v Muzeu romské kultury pracuje s tématem brněnské ulice Cejl a jejím okolím. Sympozium nazvané **Socha pro Cejl** chce poukázat na důležitost této městské části ke zbytku města.

Přednáška

Romové na Slovensku mezi světovými válkami

Přednáška etnologa a romisty PhDr. Arneho Manna, CSc. 17. 10. v 16 hod.

Kurz romštiny

Muzeum romské kultury nabízí na podzim 2012 kurz romského jazyka. Kurz je od první lekce koncipován s důrazem na rozvíjení komunikačních dovedností. Lektorem je rodilý mluvčí, absolvent oboru romistika Univerzity Karlovy v Praze, Jan Dužda. Podzimní kurz je určen začátečníkům (přihlásit se však mohou i ti, kteří již s jazykem mají zkušenosti). Na podzimní lekce naváže v příštím roce kurz pro mírně pokročilé. Termín: středa 16.30–18.00 hod.

Místo konání: Knihovna Muzea romské kultury, Cena: 1000 Kč za účastníka, Začátek kurzu: 17. 10. 2012

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

O Roma vakeren

je pořad Českého rozhlasu určený pro Romy.

Jeho jednotlivé relace lze zpětně vyhledat v archivu textů na www.romove.cz

Vydávání Romano hangos

podporuje Ministerstvo kultury České republiky

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00

tel.: 545 246 673 www.srnm.cz

číslo účtu: 27-488570217/0100

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
IČO:	DIC:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol: ☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2011 činí 240 Kč.

Dovolte nám, abychom vás informovali o novém kurzu romského jazyka, který začne od 17. října v Muzeu romské kultury.

Kurz je od první lekce koncipován s důrazem na rozvíjení komunikačních dovedností. Lektorem je rodilý mluvčí, absolvent oboru romistiky Univerzity Karlovy v Praze, Jan Dužda. Podzimní kurz je určen začátečníkům (přihlásit se však mohou i ti, kteří již s jazykem mají zkušenosti). Na podzimní lekce naváže v příštím roce další kurz pro mírně pokročilé.

Délka podzimního kurzu: **10 lekcí** (po 90 minutách)

Termín: **středa 16:30–18:00**

Místo konání: **Knihovna Muzea romské kultury, Bratislavská 67, Brno**

Cena: **1000,- Kč** za účastníka

Začátek kurzu: **17. 10. 2012**

Více informací na knihovna@rommuz.cz.

S přátelským pozdravem Muzeum romské kultury

Památník všem obětem holocaustu vytesaný v hudbě.

Requiem za Osvětim

Podpořte svou účastí unikátní projekt „Requiem za Osvětim“ připomínající všechny oběti holocaustu. Dílo skladatele Rogera Moreno Rathgeba je kromě připomínky minulých tragických událostí reakcí na současnou napjatou situaci ve společnosti a snaží se přispět k větší toleranci, k omezení rasismu, antisemitismu a xenofobie v Evropě a samozřejmě také ke zlepšování vztahů mezi romskou komunitou a majoritní společností.

Koncert se koná 4. listopadu 2012 v pražském Rudolfinu v 19:30.

Vystoupí:
Pavla Matiová / *soprán*
Jana Wallingerová / *alt*
Martin Šrejma / *tenor*
Martin Bárta / *baryton*
Romská a Sinti filharmonie z Frankfurtu nad Mohanem, *vedená dirigentem*
Riccardo M Sahiti
Kühnův smíšený sbor

Vstupenky na koncert jsou zdarma k dostání v pokladně Rudolfinu.
Více informací a program doprovodných akcí najdete na www.slovo21.cz. Projekt je podpořen z fondu EU Culture, Ministerstva kultury ČR, hl. m. Praha a dalších organizací.